

MONITORING SIEDLISK PRZYRODNICZYCH

Z UWZGLĘDNIENIEM SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000

Sprawozdanie z monitoringu siedliska 1210 - Kidzina na brzegu morskim w roku 2024

Kidzina na brzegu Bałtyku w Kuźnicy (fot. M. Sołtys)

Sfinansowano ze środków
**NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ**

SPIS TREŚCI

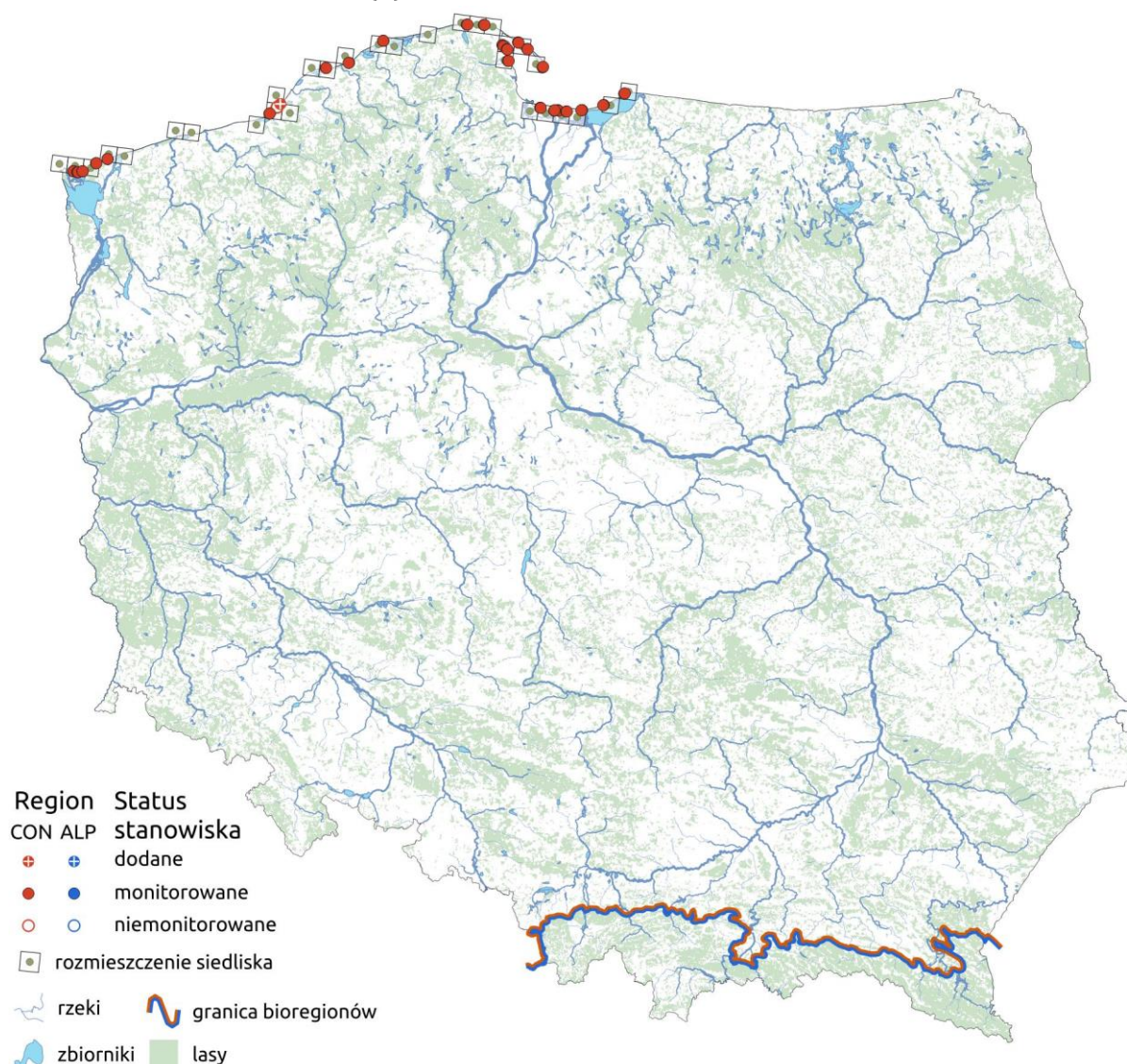
1. INFORMACJE OGÓLNE	1
<i>Rozmieszczenie siedliska w regionach biogeograficznych</i>	<i>1</i>
<i>Liczba stanowisk w cyklach monitoringu</i>	<i>2</i>
<i>Terminy badań monitoringowych</i>	<i>2</i>
2. OCENA STANU WSKAŹNIKÓW PARAMETRU STRUKTURA I FUNKCJE.....	2
<i>Region kontynentalny</i>	<i>2</i>
3. OCENA PARAMETRÓW ORAZ STANU OCHRONY SIEDLISKA.....	6
<i>Region kontynentalny</i>	<i>8</i>
4. ANALIZA ODDZIAŁYWAŃ I ZAGROŻEŃ ISTOTNYCH DLA SIEDLISKA.....	10
<i>Region kontynentalny</i>	<i>10</i>
5. INFORMACJA O GATUNKACH OBCYCH.....	11
6. WNIOSKI DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH.....	12
7. INFORMACJE DODATKOWE.....	13
8. KOORDYNATORZY, EKSPERCI I WSPÓŁPRACOWNICY	13
9. WYKAZ LITERATURY, DOKUMENTÓW ŹRÓDŁOWYCH	13

1. INFORMACJE OGÓLNE

Rozmieszczenie siedliska w regionach biogeograficznych

Kidzina na terenie Polski występuje tylko w regionie kontynentalnym, wzdłuż wybrzeża Bałtyku. Łącznie zajmuje ok. 0,5 km². Najlepiej wykształcone płaty siedliska obserwowano w okolicach Świnoujścia i Zatoki Gdańskiej, gdzie związane są z ujściowymi odcinkami Wisły i Odry. Przy ujściach mniejszych rzekach i poza nimi nanosy są niewielkie i siedlisko wykształca się kadłubowo (Rys. 1).

Spośród 25 badanych w 2024 roku stanowisk, większość znajduje się na terenie obszarów Natura 2000. Najwięcej stanowisk położonych jest w obszarach: PLH280007 Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana (3), PLH220032 Zatoka Pucka i Półwysep Helski (5), PLH320019 Wolin i Uznam (5).

Rys. 1. Lokalizacja stanowisk monitoringowych (stan na rok 2024) i rozmieszczenie siedliska 1210 wg sprawozdania do Komisji Europejskiej z 2019 r.

Ponadto część stanowisk chroniona jest zarazem innymi formami ochrony obszarowej: dwa położone są na terenie Wolińskiego Parku Narodowego, jedno w Słowińskim Parku Narodowym, siedem w Nadmorskim Parku Krajobrazowym i trzy w Parku Krajobrazowym Mierzei Wiślanej oraz w rezerwacie przyrody Ptasi Raj (1), Mewia Łacha (1) i w otulinie rezerwatu Beka (1).

Liczba stanowisk w cyklach monitoringu

W roku 2024 monitorowanych było 25 stanowisk, w tym 1 uzupełniające – Jezioro Bukowo. Nie potwierdzono obecności siedliska na wszystkich monitorowanych w 2024 roku stanowiskach, a co więcej stwierdzone warunki nie wskazują na możliwość jego wykształcenia się w przyszłości (brak nanosów, zagospodarowanie rekreacyjne plaży, sprzątanie plaż, inwestycje dla ochrony wybrzeża). Zaproponowano więc usunięcie 9 z nich z dalszego monitoringu. Były to: Ujście Wisły Śmiałej, Hel, Krynica Morska, Karwia, Jastarnia, Orzechowo, Dębki, Kd/202,5 km Wydma Czołpińska, Kd/244 km Wicko Morskie Mierzeja Jeziora Wicko. Biorąc pod uwagę specyfikę siedliska nie proponuje się zwiększenia liczby stanowisk w przyszłym etapie monitoringu (Tab. 1).

Tab. 1. Liczba stanowisk siedliska 1210 w poszczególnych cyklach monitoringu

Cykl monitoringu	Rok	Region	Liczba stanowisk		
			monitorowanych	nowych	niemonitorowanych*
2013-2014	2013	CON	13	13	
2013-2014	2014	CON	12	12	
2016-2018	2018	CON	25	0	
2023-2025	2024	CON	25	1	1

* stanowiska monitorowane przez inne instytucje, stanowiska niemonitorowane ze względu na poprawę reprezentatywności i korektę rozmieszczenia stanowisk w sieci PMŚ oraz stanowiska niemonitorowane w przypadku zaniku siedliska na stanowisku.

Terminy badań monitoringowych

W 2024 roku prace monitoringowe zostały przeprowadzone w sierpniu (od 07.08.2024 do 31.08.2024). Przewodnik metodyczny (Ogrodniczuk, Mróz 2015) wskazuje, że optymalnym okresem badań jest termin od czerwca do października. W poprzednim cyklu monitoringu badania wykonano w okresie od 14.06.2018 do 06.08.2018. Terminy wykonania badań oraz warunki pogodowe nie powinny mieć wpływu na ewentualne różnice w otrzymanych wynikach, choć wykonanie badań na początku i w pełni sezonu urlopowego może skutkować wykazaniem zwiększonej antropopresji i pogorszeniem ocen struktury i funkcji, zwłaszcza, że dwa wskaźniki kardynalne są z nią związane.

2. OCENA STANU WSKAŹNIKÓW PARAMETRU STRUKTURA I FUNKCJE

Region kontynentalny

Zgodnie z metodyką monitoringu siedliska (Ogrodniczuk, Mróz 2015), w roku 2024 parametr Specyficzna struktura i funkcje oceniono przy wykorzystaniu 6 wskaźników (oraz 1 nieoceniany), z których 3 mają status wskaźników kardynalnych (Tab. 2).

Wskaźniki kardynalne są najistotniejsze dla utrzymania struktury i funkcji siedliska.

COPYRIGHT © GIOŚ

PRACA ZLECONA PRZEZ GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Obniżenie oceny któregoś ze wskaźników kardynalnych skutkuje obniżeniem oceny całego parametru.

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników parametru struktura i funkcje dla siedliska 1210 w 2024 roku (w tabeli podkreślono nazwy wskaźników kardynalnych). Znaczenie ocen: FV – stan właściwy, U1 – stan niezadowolający, U2 – stan zły, XX – stan nieznan

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2	11	12	0
Gatunki obce geograficznie	14	4	7	0
<u>Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)</u>	18	1	6	0
Naturalna działalność fal i sztormów	22	1	2	0
Pokrycie przez typowe rośliny jednoroczne osadzonej materii organicznej	1	2	5	17
Pokrycie transektu przez kidzinę	4	4	17	0
<u>Zniszczenia mechaniczne</u>	10	1	14	0

Wskaźnik: Gatunki charakterystyczne

Tylko na 2 (8%) stanowiskach (Rewa, Rzucewo) wskaźnik został oceniony na FV – stan właściwy. Gatunki charakterystyczne pokrywały od 60 do 75% powierzchni transektu i były to: solanka kolczysta typowa *Salsola kali* subsp. *kali*, łoboda oszczepowata typowa *Atriplex prostrata* subsp. *prostrata*, rukwiel nadmorska *Cakile maritima*. Na 11 (44%) stanowiskach ocena wskaźnika to U1 – stan niezadowolający, gdyż zwykle obecne były tylko 1-2 gatunki i miały one znacznie niższe pokrycie. Najgorzej, na U2 – stan zły zostało ocenionych 12 (48%) stanowisk, na których brak było gatunków charakterystycznych lub występowały jedynie pojedyncze i sporadycznie. W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik oceniono na FV także na 2 stanowiskach, lecz na innych niż obecnie (Jastarnia, Ujście Wisły Śmiałej). Na 9 (36%) stanowiskach na U1 (a więc nastąpił wzrost niewłaściwie ocenionych stanowisk o 8 punktów procentowych) i na 14 stanowiskach na U2 (56%), co oznacza wzrost o 6 punktów procentowych.

Wskaźnik: Gatunki obce geograficznie

Na 14 (56%) stanowiskach nie stwierdzono występowania gatunków obcych geograficznie, a wskaźnik oceniono na FV – stan właściwy. Na 4 stanowiskach (16%): Jantar, Kąty Rybackie, Kuźnica, Piaski wskaźnik oceniono na U1 – stan niezadowolający, gdyż notowano pojedyncze okazy rzepienia brzegowego *Xanthium albinum* lub w Kuźnicy – róży pomarszczonej *Rosa rugosa*. Na 7 (28%) stanowiskach oceniono wskaźnik na U2 – stan zły. Na tych stanowiskach stwierdzono występowanie po kilka gatunków obcych, zwykle 3-4, bez lub o ograniczonym potencjale ekspansywności. Wyjątek stanowi stanowisko Puck, gdzie wprawdzie odnotowano tylko 1 gatunek obcy, ale był to rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica* – silnie ekspansywny. Natomiast na stanowisku Kd/49,5 km, Sobieszewo odnotowano aż 14 gatunków obcych, o różnym stopniu ekspansywności. W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik był oceniony podobnie jak obecnie. Liczba stanowisk ocenionych na FV nie zmieniła się, a wśród ocen U1 i U2 nastąpił wzrost o 4% w każdej kategorii, tj. wzrosła liczba stanowisk ocenionych na U1 o 1 stanowisko, podobnie jak ocen U2.

Wskaźnik: Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)

Na zdecydowanej większości, bo na 18 (72%) stanowiskach wskaźnik został oceniony na FV – stan właściwy, gdyż brak było odpadów, lub były obecne tylko pojedyncze, wyrzucone przez morze lub zostawione przez plażowiczów. Tylko na 1 stanowisku Kuźnica – zaśmiecenie plaży sięgało prawie 15% i wskaźnik oceniono na U1 – stan niezadowalający. Na 6 (24%) stanowiskach zaśmiecenie było znaczniejsze, obserwowano ślady intensywnego użytkowania na całej plaży (wydeptywanie, plażowanie), ślady po ogniskach, ślady psów, ślady przejeżdżających pojazdów (Hel, Sobieszewo), refulacja plaży (Karwia) lub ćwiczenia saperskie (na Mierzei jeziora Wicko). W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik był oceniony gorzej niż obecnie, gdyż ocenę FV otrzymało 14 (56%) stanowisk – a więc nastąpił wzrost właściwie ocenionych stanowisk o 16 punktów procentowych. Na 10 (40%) stanowiskach oceniono wskaźnik na U1, a na 1 (4%) stanowisku na U2.

Wskaźnik: Naturalna działalność fal i sztormów

Na zdecydowanej większości, bo na 22 (88%) stanowiskach wskaźnik został oceniony na FV – stan właściwy, gdyż brak było zaburzeń, a działalność morza nie była niczym ograniczona. Na 1 stanowisku – Jezioro Bukowo - ocena wskaźnika to U1 – stan niezadowalający, a przy plaży były ostrogi z pali drewnianych. Na 2 (8%) stanowiskach oceniono wskaźnik na U2 – stan zły, gdyż w Kuźnicy działalność morza była ograniczona w rejonie początku transektu przez oczep kamienny na nabrzeżu i obsadzenie brzegu różą pomarszczoną, a w Ujściu Wisły Śmiałej przez zarefulowanie plaży w 2023 r. i zasypanie piaskiem 100% powierzchni transektu. W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik został oceniony podobnie jak obecnie, choć nastąpił niewielki spadek liczby właściwie ocenionych stanowisk z 24 do 22 (o 8%) i wzrost o 1 stanowisko (4%) ocenione na U1 lub U2.

Wskaźnik: Pokrycie przez typowe rośliny jednoroczne osadzonej materii organicznej

Zgodnie z aktualną metodyką wskaźnik nie podlega ocenie. Niemniej na 1 stanowisku – Rewa – oceniono wskaźnik na FV, gdyż typowe, jednoroczne rośliny pokrywały do 60% transektu. Na 2 stanowiskach: Sobieszewo i Świnoujście Warszów pokrycie wahało się od 5 do 20% i oceniono wskaźnik na U1. Na 4 stanowiskach brak było roślin, lub pokrywały do 5% transektu i oceniono je na U2 – stan zły. Pozostałe stanowiska otrzymały ocenę XX – stan nieznany, ze względu na zapisy metodyki. Także w poprzednim okresie monitoringu aż 20 stanowisk miało przyznaną ocenę XX.

Wskaźnik: Pokrycie transektu przez kidzinę

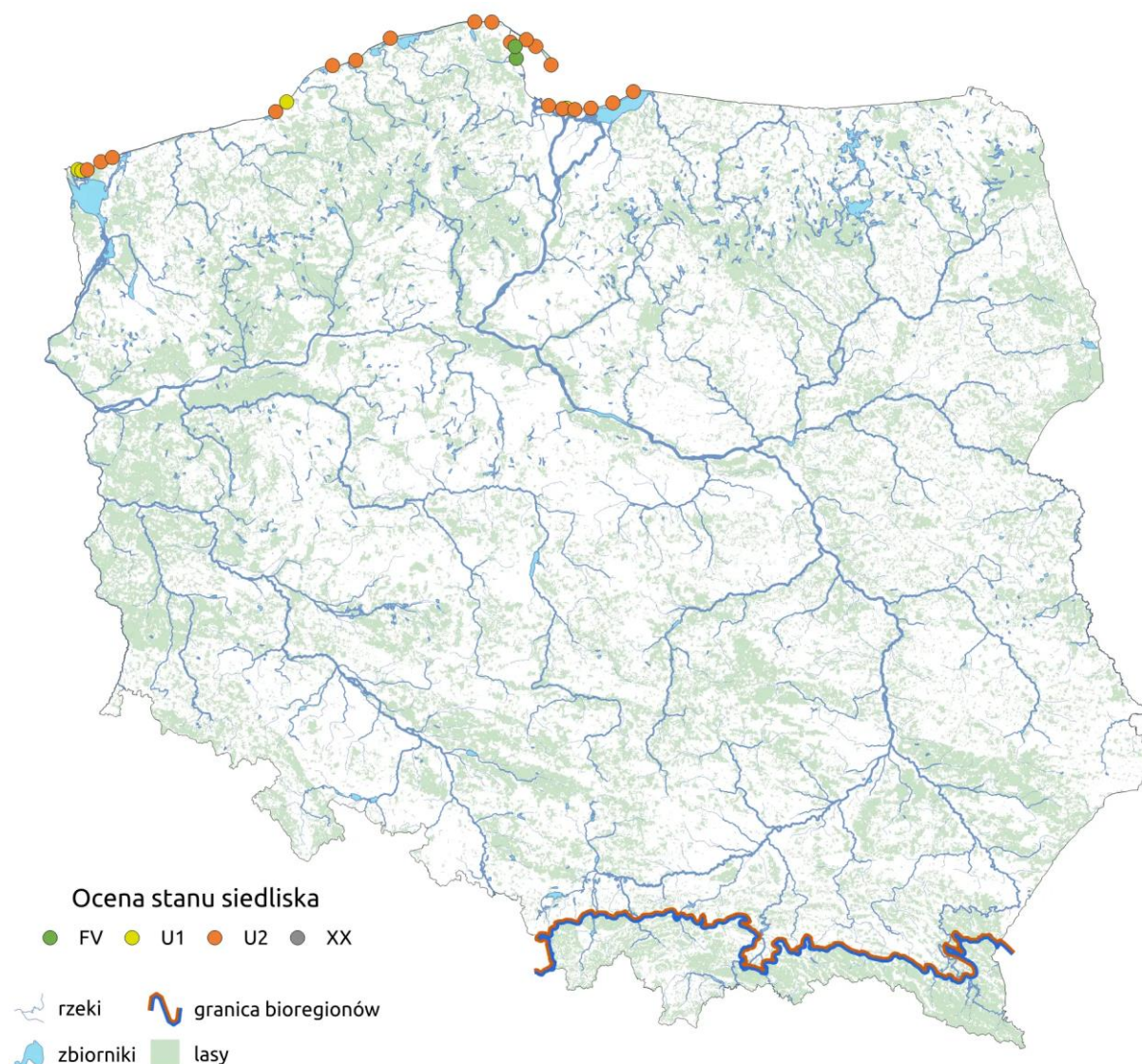
Na 4 (16%) stanowiskach: Mikoszewo, Sobieszewo, Rewa, Rzucewo, wskaźnik uzyskał ocenę FV – stan właściwy. Siedlisko pokrywało tu od ponad 65% do blisko 100% transektu. Również na 4 (16%) stanowiskach oceniono wskaźnik na U1 – stan niezadowalający, gdyż pokrycie przez kidzinę kształtowało się na poziomie 10-30% powierzchni transektu. Na stanowisku Przytor, Mierzeja Bramy Świny pokrycie było większe - na znacznej części transektu obecne były nanosy organiczne i muszlowe, ale bardzo niewielkie ilości; część nanosów z pewnością zasypana była piaskiem. Na pozostałych 17 (68%) stanowiskach wskaźnik oceniono na U2 – stan zły. Brak było na tych stanowiskach kidziny, lub zajmowała znikomą powierzchnię transektu. Na

stanowisku Świętousć mimo pozornie większego pokrycia, ze względu na znikome zasoby nanosu i kadłubowe wykształcanie się siedliska – ocenę obniżono. W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik był oceniony lepiej niż aktualnie, gdyż 7 stanowisk (28%) było ocenionych na FV – stan właściwy – spadek o 12 punktów procentowych, wzrosła też liczba stanowisk ocenionych na U2 – z 14 (56%) do 17 (68%).

Wskaźnik: Zniszczenia mechaniczne

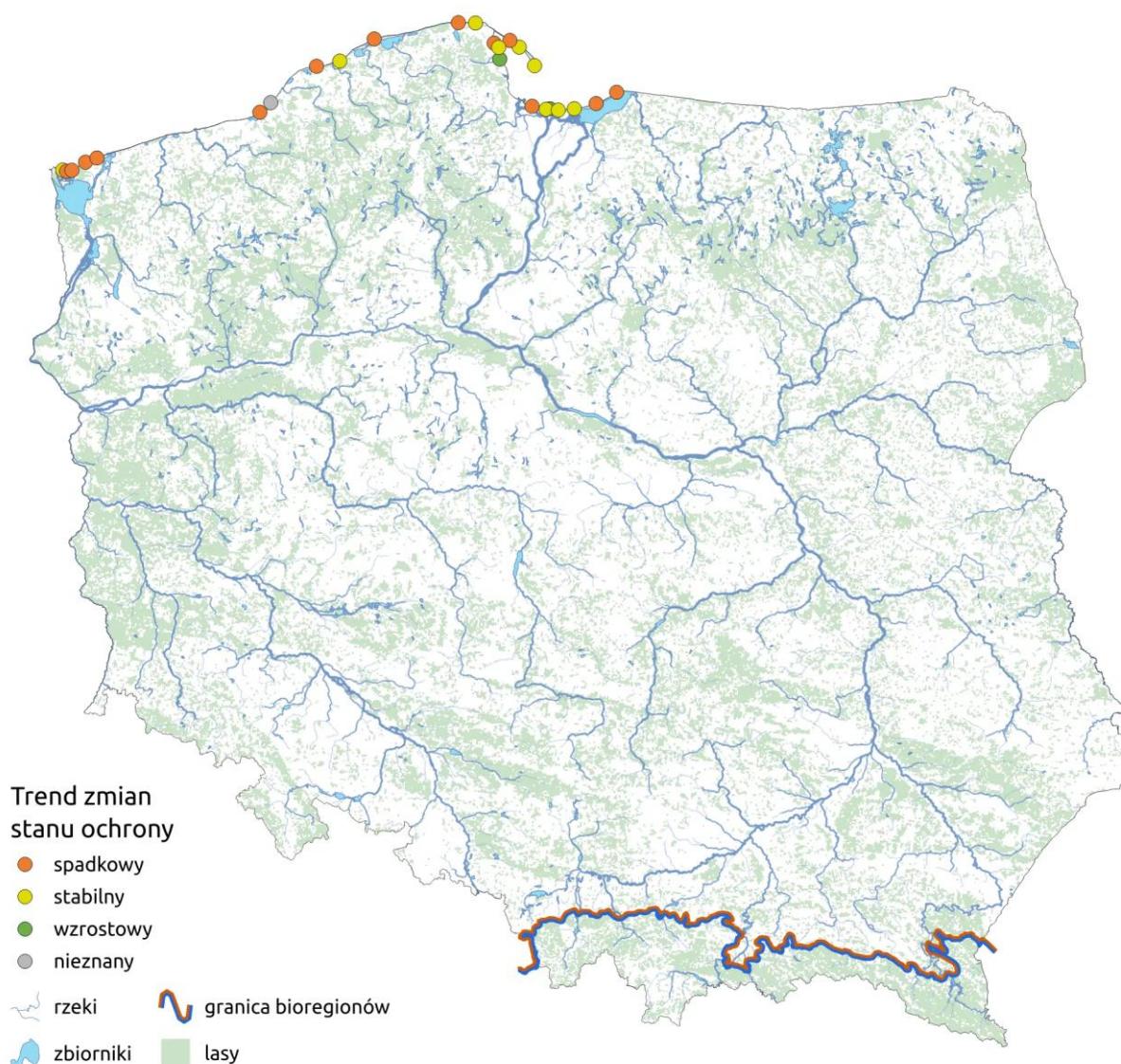
Na 10 stanowiskach wskaźnik oceniono na FV – stan właściwy, gdyż brak było zniszczeń lub tylko nieliczne ślady wydeptywania. Na 1 stanowisku Lubiewo, Mierzeja Brazy Świny oceniono go na U1 – stan niezadowolający, gdyż brak było śladów usuwania kidziny, wydeptywanie dość intensywne, choć bez śladów niszczenia roślinności. Na pozostałych 14 (56%) stanowiskach ocena wskaźnika to U2 – stan zły. Na stanowiskach tych stwierdzono wyraźne ślady presji turystyczno-rekreacyjnej: wydeptywania i plażowania oraz rozjeżdżania ciężkimi pojazdami. W Ujściu Wisły Śmiałej zasypianie transektu piaskiem z refulacji. W Orzechowie abrazja przyczyniła się do zniszczenia siedliska, a w Wicku – ćwiczenia saperskie. W poprzednim okresie obserwacji wskaźnik był oceniony gorzej niż aktualnie. Nastąpił wzrost liczby ocen FV z 4 (16%) stanowisk na 10 (25%) – czyli o 9 punktów procentowych, jak również zmniejszenie liczby ocen U1 z 10 (25%) na 1 (4%) – 21 punktów procentowych. Tylko o 3 (12%) wzrosła liczba ocen U2.

3. OCENA PARAMETRÓW ORAZ STANU OCHRONY SIEDLISKA

Rys. 2. Ocena stanu ochrony siedliska 1210 na stanowiskach w roku 2024

Monitoring siedliska 1210 prowadzono w latach: 2013/14, 2018 oraz 2024. W 2024 r. monitoring obejmował 25 stanowisk w regionie kontynentalnym, w tym 1 stanowisko nowo założone (Jezioro Bukowo). Na ocenę FV został oceniony stan siedliska jedynie na 2 stanowiskach, na U1 oceniono 4 stanowiska, a na ocenę U2 – aż 19 stanowisk, w tym 9 takich, na których siedlisko zanikło (Rys. 2). Wyniki monitoringu wskazują na zły stan siedliska w Polsce. Wynika on zarówno z ocen parametru Powierzchnia siedliska jak i Struktura i funkcje.

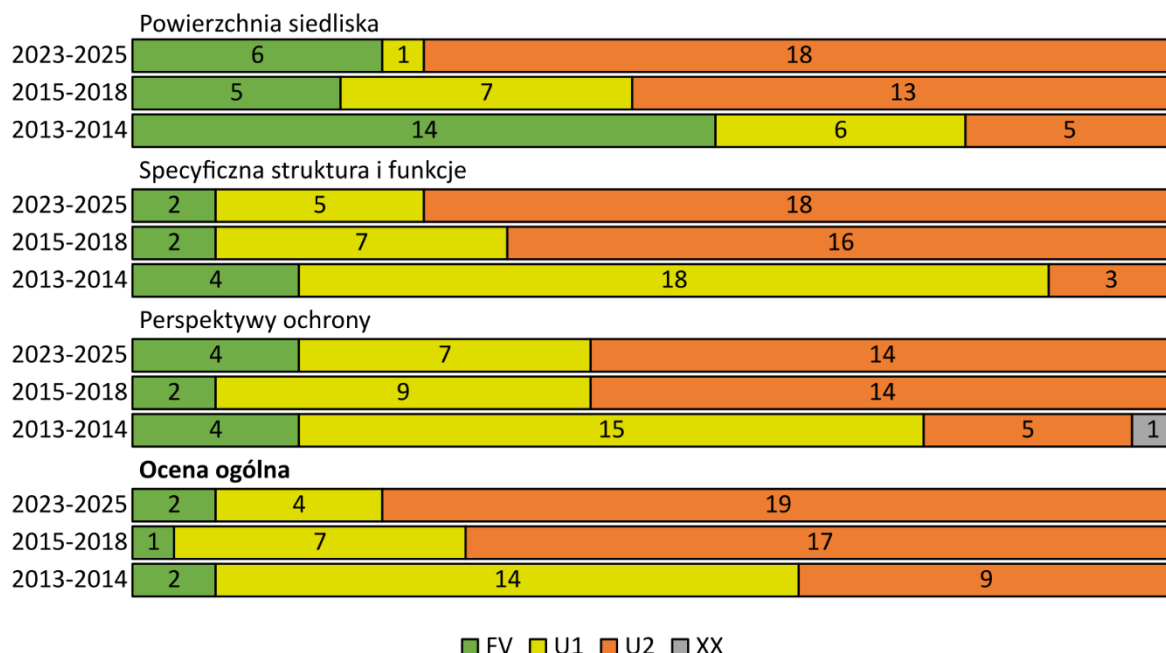
Rys. 3. Trend zmian w ocenach stanu ochrony siedliska 1210 na stanowiskach

Trend określono jako nachylenie prostej regresji, wyznaczonej na podstawie przekodowanych wartości oceny stanu ochrony siedliska odnotowanej na stanowisku w poszczególnych latach monitoringu. Ocenom stanu ochrony przypisano wartości numeryczne: FV=1, U1=0, U2=-1, XX=brak wartości. Nachylenia prostej regresji mniejsze od -0,05 uznano za spadek oceny stanu ochrony siedliska w czasie, natomiast nachylenia większe od 0,05 uznano za wzrost oceny. Przy nachyleniach prostej regresji pomiędzy -0,05 a 0,05 uznawano oceny za stabilne. Trendu nie określono w przypadku stanowisk, którym przypisano mniej niż 2 wartości numeryczne oceny stanu ochrony siedliska.

We wszystkich trzech etapach obserwacji monitoringowych badanych było 25 stanowisk siedliska 1210. Na 9 stanowiskach trend stanu ochrony pozostał bez zmian, a na 14 był spadkowy. Tylko na 2 stanowiskach (Kd/47 km, Mikoszewo i Rewa) stwierdzono trend rosnący (Rys. 3). Na 1 stanowisku (Jezioro Bukowo) obserwacje prowadzono tylko 1 raz, więc nie da się określić trendu zmian. Generalnie, trend stanu siedliska jest spadkowy w ciągu ostatnich 11 lat.

Region kontynentalny

Zestawienie ocen parametrów i oceny ogólnej stanu ochrony siedliska przyrodniczego na stanowiskach monitoringowych siedliska przyrodniczego 1210 w regionie kontynentalnym z wszystkich cykli monitoringu, przedstawiono na Rys. 4.

Rys. 4. Liczba stanowisk siedliska 1210 w poszczególnych cyklach monitoringu wg oceny parametrów

Parametr: Powierzchnia siedliska

Siedlisko 1210 nie jest częste na polskiej części wybrzeża Bałtyku, a zajmuje łącznie ok. 0,5 km². Badane stanowiska mają łącznie 4,31 ha powierzchni. Na poszczególnych stanowiskach powierzchnia waha się od 20 m² (Kd/ 399 km, Świętousć) do 1,5 ha (Kd/ 422 km, Świnoujście-Warszów, Mierzeja Błomsy Świny, Kd/420,5 km, Przytor, Mierzeja Błomsy Świny). Zwykle są to jednak małe płyty, pasmowo ciągnące się wzdłuż plaży, o powierzchni kilkudziesięciu do kilkuset metrów kwadratowych. Powierzchnia jest wyraźnie mniejsza niż w poprzednim okresie obserwacji. Na zdecydowanej większości stanowisk, bo 18 (72%) parametr został oceniony jako stan zły U2. W tym na ponad połowie z tych stanowisk (11) nie stwierdzono obecności siedliska. Tylko na 6 stanowiskach (24%) powierzchnia siedliska była stabilna i oceniona została jako FV – stan właściwy. Na 1 stanowisku (Jezioro Bukowo – obserwacje własne eksperta) utrata powierzchni była stosunkowo nieznaczna i oceniono ją na U1 – stan niezadowolający. W stosunku do poprzedniego okresu monitoringu oceny parametru pogorszyły się. Wzrósł udział stanowisk ocenianych na U2 z 13 (52%) do 18 (72%). Także o 1 (4%) stanowisko zmienił się udział stanowisk ocenianych na FV, ale zmalał udział stanowisk ocenianych na U1 z 7 (28%) do 1 (4%). Jedno stanowisko – Jezioro Bukowo było monitorowane po raz pierwszy.

Parametr: Specyficzna struktura i funkcje

Parametr został oceniony bardzo nisko, bo na 18 (72%) stanowiskach na ocenę U2 – stan zły, a na 5 (20%) na U1 – stan niezadowolający. Tylko na 2 stanowiskach (4%): Rewa i Rzucewo, stan parametru był właściwy - FV. Najgorzej oceniono wskaźniki: Gatunki charakterystyczne i Pokrycie transektu przez kidzinę, które odpowiednio na 12 (48%) i 17 (68%) stanowiskach zostały ocenione na U2. Jednocześnie, odpowiednio: tylko na 2 i 4 stanowiskach wskaźniki te zostały ocenione na FV – stan właściwy. Najlepiej oceniony wskaźnik, Naturalna działalność fal i sztormów na 22 (88%) stanowiskach został oceniony na FV – stan właściwy, a tylko na 1 stanowisku na U1 – i na 6 (24%) na U2 - stan zły. Na stanowiskach kidziny na ogół nie stwierdzano też istotnych zniekształceń – na 18 (72%) stanowisk oceniono wskaźnik na FV – stan właściwy. W stosunku do poprzedniego monitoringu, udział stanowisk ocenionych na FV nie zmienił się. Zmalała liczba stanowisk ocenionych na U1 o 2 (4%) i wzrosła, także o 2 (4%), liczba stanowisk ocenionych na U2. Tak więc sumarycznie, ocena parametru pogorszyła się w stosunku do roku 2018.

Parametr: Perspektywy ochrony

Na stanowiskach zasadniczo nie prowadzi się działań ochrony czynnej skierowanej na ochronę kidziny. Na pojedynczych stanowiskach, działania służące ochronie innych siedlisk – wydmy, lub łęgów sieweczki przyczyniły się do ochrony siedliska 1210. Dotyczą one głównie działań ochrony wybrzeża zapobiegających nadmiernej abrazji brzegu poprzez tworzenie płotków faszynowych lub nawożenia plaży piaskiem. Dwa stanowiska leżą na terenie Wolińskiego Parku Narodowego, jedno w Słowińskim Parku Narodowym, i jedno na terenie rezerwatu Ptasi Raj, co powinno ułatwić wprowadzenie wymaganych działań ochronnych w razie potrzeby. W zdecydowanej większości, bo na 14 (56%) stanowiskach perspektywy ochrony zostały ocenione na U2 – stan zły. Jednak aż 9 z nich (36% całkowitej liczby stanowisk) to stanowiska wskazane do usunięcia z monitoringu. Dobre perspektywy (FV) mają stanowiska położone w miejscach, gdzie można się spodziewać odnawiania się kidziny, a więc głównie w pobliżu ujścia większych rzek. Takich stanowisk jest 4 (16%): Rewa, Rzucewo, Sobieszewo i Mikoszewo. Na 7 (28%) stanowiskach stan parametru oceniono jako U1 – niezadowolający. W stosunku do poprzedniego okresu monitoringu oceny parametru zmieniły się: wzrósł udział stanowisk ocenianych na FV z 2 (8%) do 4 (16%), a zmalał tych ocenianych na U1 z 9 (36%) do 7 (28%). Udział stanowisk ocenionych na U2 nie zmienił się. Jedno stanowisko – Jezioro Bukowo było monitorowane po raz pierwszy.

Ocena ogólna – stan ochrony siedliska

Oceny ogólne stanu ochrony siedliska 1210 są złe. Tylko na dwóch stanowiskach (8%) – Rewa i Rzucewo, stan kidziny został oceniony jako właściwy. Na 4 (16%) stanowiskach ocena to U1 – stan niezadowolający, a aż na dziewiętnastu (76%) stan zły U2. Było to głównie spowodowane niskimi ocenami parametrów Struktura i funkcje oraz Powierzchnia siedliska. Perspektywy ochrony zostały ocenione nieco lepiej. W stosunku do poprzedniego okresu oceny ogólne na stanowiskach

generalnie się pogorszyły. Wprawdzie wzrósł udział stanowisk ocenionych na FV z 1 (4%) do 2 (8%), ale wzrósł udział stanowisk ocenionych na U2 z 17 (68%) do 19 (76%). Zmalał też udział stanowisk ocenionych na U1 z 7 (28%) do 4 (16%). Jedno stanowisko – Jezioro Bukowo było monitorowane po raz pierwszy.

Wyprowadzenie ocen parametrów i oceny ogólnej dla regionu biogeograficznego

Ocenę poszczególnych parametrów oraz ogólną ocenę stanu ochrony siedliska przyrodniczego 1210 w regionie biogeograficznym kontynentalnym oparto na następujących wartościach progowych:

- ocena FV – $\geq 50\%$ stanowisk ocena FV i $\leq 20\%$ stanowisk ocena U2;
- ocena U1 – dowolna inna kombinacja;
- ocena U2 – $\geq 33\%$ stanowisk ocena U2.

Ocena siedliska w skali regionu kontynentalnego

Powierzchnia siedliska – U2 (FV – 24%, U1 – 4%, U2 – 72%)

Specyficzna struktura i funkcje – U2 (FV – 8%; U1 – 20%; U2 – 72%)

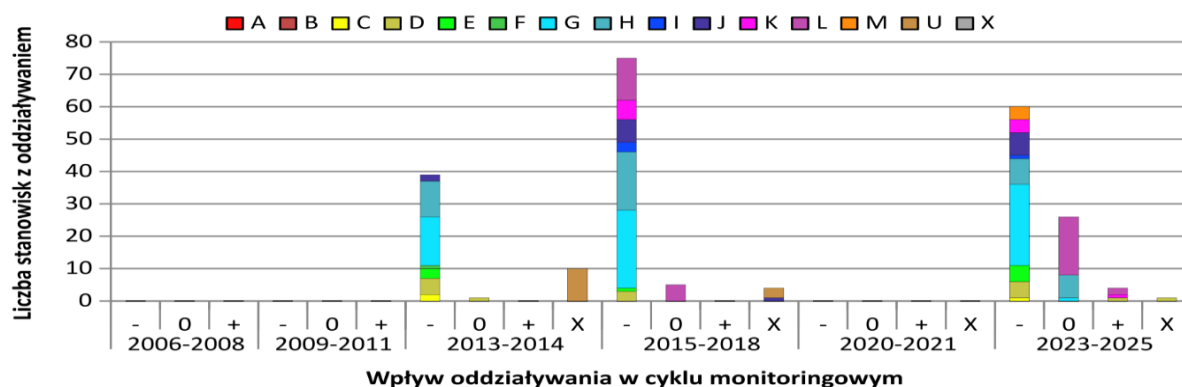
Perspektywy ochrony – U2 (FV – 16%, U1 – 28%, U2 – 56%)

Ocena ogólna – U2 (FV – 8%, U1 – 16%, U2 – 76%)

4. ANALIZA ODDZIAŁYWAŃ I ZAGROŻEŃ ISTOTNYCH DLA SIEDLISKA

Region kontynentalny

Na kidzinę mają wpływ zarówno procesy naturalne, jak: abrazja brzegu i sztormy, jak i antropopresja. Prowadzone prace na wybrzeżu, oddziałujące na siedlisko 1210, związane są z ochroną brzegu przed niszczącą działalnością morza, a także infrastrukturą rekreacyjną, wydeptywaniem przez plażujących ludzi (takie oddziaływania stwierdzono na blisko połowie stanowisk) oraz poruszanie się na pojazdach terenowych po plaży, i inne formy intensywnego, aktywnego wypoczynku (Rys. 5). W skrajnych wypadkach niektóre działania, jak czyszczenie plaż czy refulacja plaży prowadzi do całkowitego zniszczenia siedliska. Na siedlisko mają też wpływ makro zanieczyszczenia pochodzące z morza, które fale wyrzucają na brzeg. Sporadycznie wskazywano także na sukcesję jako czynnik wpływający na siedlisko – głównie prowadzący do przekształcanie się w inicjalne stadia wydmy białych. Sporadycznie wykonywane działania ochrony czynnej, jak tworzenie płotków grodzących fragmenty plaży i wydmy, czy ochrona miejsc gniazdowania sieweczki mają miejsce tylko w pojedynczych przypadkach. Wskazywano także na brak działań ochronnych. Jako neutralne oddziaływanie, na większości stanowisk wykazywano sztormy.

Rys. 5. Liczba stanowisk siedliska 1210 w regionie kontynentalnym wg oddziaływań i ich wpływu oraz cyklu monitoringowego

Kod grupy oddziaływań: A - rolnictwo; B - leśnictwo; C - górnictwo, wydobywanie surowców i produkcja energii; D - transport i sieci komunikacyjne; E - urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe; F - użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo; G - ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; H - zanieczyszczenia; I - inne problematyczne zaborcze gatunki i geny; J - modyfikacje systemu naturalnego; K - biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych); L - zjawiska geologiczne, katastrofy naturalne; M - zmiana klimatu; U - nieznane zagrożenie lub nacisk; X - brak zagrożeń i nacisków.

Zagrożeniem dla kidziny są zarówno działania ludzi jak i procesy naturalne. Siedlisko jest narażone na prace porządkowe na plażach, wydeptywanie przez plażowiczów i ochronę brzegu przed niszczącym działaniem morza (co automatycznie uniemożliwia rozwinięcie się siedliska). Cztery stanowiska są położone na terenach chronionych, gdzie obowiązuje reżim ochronny - w Wolińskim Parku Narodowym i Słowińskim Parku Narodowym oraz w rezerwacie Ptasi Raj. Zagrożeniem może być także pozostawianie odpadów i różnych typów zanieczyszczeń. Z naturalnych procesów będących zagrożeniem, należy wymienić: sztormy, ewentualnie rozprzestrzenianie się gatunków obcych. Na pojedynczych stanowiskach za zagrożenie uznano brak działań ochronnych.

W obu okresach obserwacji wskazano procesy naturalne i antropopresję jako główny typ oddziaływań negatywnie wpływających na siedlisko 1210.

5. INFORMACJA O GATUNKACH OBCYCH

Na stanowiskach kidziny w ciągu wszystkich etapów monitoringu stwierdzono 22 gatunki obce (Tab. 3). W 2024 roku stwierdzono takie gatunki na wszystkich monitorowanych stanowiskach. Łącznie było to 17 gatunków obcych. Najbardziej rozpowszechniony jest rzepień brzegowy, bo notowano go na 6 stanowiskach, wierzbę ostrolistną, uczepek amerykański, różę pomarszczoną, przymiotno kanadyjskie i chwastnice jednostronną każde na 3 stanowiskach. Czeremcha amerykańska była notowana na 2 stanowiskach, a pozostałe gatunki na 1 stanowisku. Najwięcej gatunków obcych stwierdzono na stanowisku w Sobieszewie, bo aż 12. W Jastarni i Mikoszewie odnotowano ich po 4. W Rewie i Rzućewie – po 3 gatunki obce. Dwa gatunki

stwierdzono w Ujściu Wisły Śmiałej. Na pozostałych stanowiskach występowało po 1 gatunku obcym.

W stosunku do poprzedniego okresu obserwacji, nastąpiła zmiana – pojawiło się 12 nowych gatunków obcych. Nie odnotowano natomiast 5 gatunków stwierdzonych poprzednio. Były to: mlecz zwyczajny, niecierpek drobnokwiatowy, sałata kompasowa, sałata tatarska i szczaw omszony.

Dwa z notowanych gatunków - róża pomarszczona i wierzba ostrolistna - zostały celowo wprowadzone na wydmy, w celu ich stabilizacji i teraz rozprzestrzeniają się wzdłuż wybrzeża. Pozostałe gatunki nie mają wyraźnych cech inwazyjności w siedlisku lub potencjał ich jest słabszy.

Tab. 3. Liczba stanowisk siedliska 1210, na których stwierdzono gatunki obce wg cykli monitoringu

nazwa polska	Gatunek nazwa łacińska	Cykl monitoringu		
		2013- 2014	2016- 2018	2023- 2025
Bieluń dziędzierzawa	<i>Datura stramonium</i>	0	1	1
Chwastrnica jednostronna	<i>Echinochloa crus-galli</i>	0	0	3
Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i>	0	0	2
Klon jesionolistny	<i>Acer negundo</i>	0	0	1
Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i>	0	1	1
Komosa wzniesiona	<i>Chenopodium strictum</i>	0	0	1
Mlecz kolczasty	<i>Sonchus asper</i>	0	0	1
Mlecz zwyczajny	<i>Sonchus oleraceus</i>	0	1	0
Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i>	0	0	1
Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i>	0	1	0
Pomidor zwyczajny	<i>Lycopersicon esculentum</i>	0	0	1
Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i>	0	0	3
Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i>	0	0	1
Róża pomarszczona	<i>Rosa rugosa</i>	5	2	3
Rzpień brzegowy	<i>Xanthium albinum</i>	4	0	6
Rzpień pospolity	<i>Xanthium strumarium</i>	0	7	1
Sałata kompasowa	<i>Lactuca serriola</i>	0	1	0
Sałata tatarska	<i>Lactuca tatarica</i>	0	1	0
Sit chudy	<i>Juncus tenuis</i>	0	0	1
Szczaw omszony	<i>Rumex confertus</i>	0	1	0
Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i>	0	0	3
Wierzba ostrolistna	<i>Salix acutifolia</i>	6	5	3

6. WNIOSKI DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na 21 (84%) stanowiskach nie stwierdzono prowadzenia żadnych działań ochrony czynnej. W kilku przypadkach, za działania ochronne uznano położenie stanowiska na terenie parku narodowego – ochrona obszarowa. W pojedynczych przypadkach odnotowano obecność płotków wydymotwórczych, odgradzającego zabradowaną wydmy szarą i szczytkowy pas wydmy białej od plaży. W jednym przypadku, na stanowisku objętym ochroną rezerwatową (Ptasi Raj), wygrodzono plażę pniami i zamknięto dostępu od strony grobli (od NW). Dzięki temu ograniczono penetrację terenu przez człowieka co w

efekcie przyniosło poprawę stanu siedliska. W rezerwacie tym działania służące ochronie łęgów sieweczki, przyniosły też poprawę stanu siedliska 1210. Na dwóch stanowiskach wykonano refulację plaży, co niestety doprowadziło do zniszczenia kidziny.

Na stanowiskach monitoringowych na ogół nie planowano podejmowania działań ochrony czynnej. Jedynym możliwym działaniem jest pozostawianie części plaży nie czyszczonej, co oznacza nieusuwanie z plaży nanosu organicznego oraz gromadzenie najcenniejszych fragmentów łącznie z wydmami. Bardzo ważnym elementem jest przekazywanie wiedzy o tym siedlisku zarówno lokalnym decydom jak i turystom i miejscowej ludności.

7. INFORMACJE DODATKOWE

Siedlisko pojawiające się efemerycznie, silnie uzależnione od obecności nanosów organicznych pochodzących z morza i dostarczanych przez rzeki. Z tego względu wpływ na ukształtowanie się odpowiednich warunków do rozwoju siedliska mają także czynniki pogodowe, sztormy, wezbrania itp. Z drugiej strony, wzmożona presja rekreacyjna i prace na rzecz utrzymania plaż oraz zabezpieczeń przed działaniem morza hamują możliwości wykształcenia się siedliska.

8. KOORDYNATORZY, EKSPERCI I WSPÓŁPRACOWNICY

Koordinator główny: Edward Walusiak

Koordinator krajowy: Krzysztof Ziarnik

Eksperti: Sebastian Nowakowski, Marta Sołtys, Krzysztof Ziarnik

9. WYKAZ LITERATURY, DOKUMENTÓW ŹRÓDŁOWYCH

- Baza danych obszarów Natura 2000 Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
- Ogrodniczuk N., Mróz W. 2015. Kidzina na brzegu morskim (1210). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 46–55.
- Państwowy Monitoring Środowiska. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych. <https://siedliska.gios.gov.pl/>
- Projekt Planu Ochrony Wolińskiego Parku Narodowego na lata 2014 – 2033. Projekt wg stanu na dzień 01.01.2014 r 2013. BULiGL.
- Raport KE 2025. Ocena stanu ochrony gatunków i siedlisk zgodnie z art. 17 dyrektywy siedliskowej w latach 2019-2024. Projekt raportu. GIOŚ, Warszawa (msc).

- System Informatyczny Monitoringu Gatunków i Siedlisk Przyrodniczych GIOŚ (SI MGSP).